



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,  
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

**Regnault, Valère <1543-1623>**

**Mogvntiæ, 1617**

Cap. 1. In quo explicatur quis sit verus sensus præcepti 5. Decalogi,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)



LIBER SEXTVS, ET TOTIVS OPERIS VIGESIMVS PRIMVS.

DE IIS QUÆ SPECTANT AD SPECIALEM RATIONEM IUDICANDI DE PECCATIS IN ORDINE AD QUINTUM DECALOGI PRÆCEPTUM.

PRÆFATIO.

**M**ATERIAM de homicidio tractat Gratianus in decreto causa 23. præsertim quæst. 5. habetur in aliis iuris Canonici paribus titulus De homicidio. Tractant quoque D. Thomas ac interpretes ipsius 2. 2. quæst. 64. Alex. Alenf. 3. part. quæst. 34. Summularum in verbo Homicidium, Franciscus à Victoria in relect. de homicidio Sotus in 5. de iust. & iure quæstio. 1. & Couarr. ad Clemen. Si furiosus De homicidio, & nouissimè Ludouicus Molina tomo 4. de iust. & iure in tractatu tertio. Quis autem hoc præceptum, in quo illud prohibetur, traditur Exod. 20. his verbis, Non occides. In ordine ad quem, ratio de peccatis iudicandi in his consistit, vt intelligatur primo, quis verus sit illius præcepti sensus. Secundo, An eo non obstante liceat aliquando, & cui liceat malefactorem occidere. Tertio, An aliquando liceat occidere innocentem. Quarto, An aliquando liceat occidere seipsum. Quinto, An ad defensionem sui, liceat occidere alterum. Sexto, An ad defensionem quoq; tertii. Septimo, Quid sentiendum sit de duello, quo includitur sui simul & proximi occisio. Octauo, De bello in quo multorum occisio committitur, quid sit tenendum. Ac postremo quid item tenendum de ira; quam Christus Matth. 5. hoc præcepto prohiberi declarat. Specialis obligatio autem ad restitutionem quam perpetratio homicidii inducit explicata est in præcedenti lib. 10. cap. 22.

CAP. I.

In quo explicatur quis sit verus sensus propositi quinti præcepti Decalogi.

SVMMARIVM.

- 1 Præcepto 5. Decalogi non prohibetur occisio cuiusuis viuentis, sed solum homini.
- 2 Neq; hæc omnis, sed solum iniusta.
- 3 Et ea sibi: exceptione vlla cuiuscunq; hominis sit, & à quocunq; homine, ac quomodocunq; fiat; & siue opere siue voluntate sola committatur.
- 4 Inductio alterius ad peccatum, non comprehenditur numero prohibitorum hoc præcepto, sicut comprehenduntur iniuriantiones & alie illationes damnorum corporalium.
- 5 Comprehenduntur quoq; procuraciones abortus.
- 6 Homicidium peccatum est mortale graue, quod potest augeri ex quatuor circumstantiis.
- 7 Cetera hoc præcepto prohibita, mortalia quoque sunt ex suo genere: in quibus excusatio ex materia leuitate locum habere potest.

**A**D intelligendum quis sit verus quinti præcepti Decalogi sensus, aduertendum est primo, etsi verba hæc Non occides, valde generalia sint, omnemq; occisionem videantur comprehendere, ea tamen sic accipienda esse, vt nec ad plantas, nec ad irrationalia animalia referantur; etiamsi tam illa, quam hæc viuunt; nec enim interdictum est talia interire, vt post D. Augustin. libro 1. de ciuit. capit. 20. tradunt cum D. Thoma 2. 2. quæstio 64. artic. 1. D. Anton. 1. part. titul. 14. capit. 4. §. 9. & 2. parte titul. 7. cap. 8. in principio. & Sotus libr. 3. de iust. & iure quæst. 1. art. 1. Deduciturque efficaciter ex illo Gen. 9. Omne quod mouetur & viuit, erit vobis in cibum. & illud in præced. cap. 1. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem

semē super terram, & vniuersa ligna fructifera, vt sint vobis in escam. Vnde damnatur error quorundam hæreticorum dicentium nefas esse vesci carnibus. Contra quos differit Alphonsus à Castro libr. 4. aduersus hæreses, in verbo Cibus hæresi 1. Neque obstat quod Exodi capite 22. pena statuitur occidentibus bouem vel ouem proximi, nam eius rei ratio non est, quod animal nequiverit citra culpam occidi, sed quod damnum inde illatum proximo compensandum fuerit, vt à D. Anton. annotatum est in cit. capit. 8. sub initium.

Aduertendum est secundo, prædicta huius præcepti verba, adhuc esse ita accipienda, vt non omnem hominis occisionem comprehendant, prout notant Concil. Colon. & Catechismus iussu Concilij Trident. editus in expositione eiusdem præcepti, ac etiam D. Anton. in memorato §. 9. Et ratio est quia contingit aliquando (quod ex post dicendis satis constabit) eam perpetrari sine peccato, ex cap. Si homicidium 23. quæstio 5. Nulla occisio vero prohibita hoc præcepto, fit sine peccato. Vnde quia sola iniusta occisio hominis fit cum peccato, sola quoq; intelligi debet prohibita hoc præcepto; ita vt verus sensus ipsius sit, quem D. Thom. 1. 2. quæstio 100. artic. 8. ad 3. tangit. Non occides hominem indebite, hoc est, contra rectam rationem, seu siue iusta ratione & causa: sic ut cum Christus Matth. 5. dixit non esse iurandum omnino; subintelligitur sine causa. Nam cum præceptum hoc sit legis naturalis, vt & cetera Decalogi, debet intelligi iuxta legem naturæ, seu rectam rationem: vt eius sensus sit ille quem diximus, Non occides contra rectam rationem.

Aduertendum est tertio, quod sicut sola, sic & omnis iniusta hominis occisio (quam proprie homicidium dicit Syluester expressit in verbo Homicidium 1. in initio) prohibita sit hoc præcepto, à quocunq; homine ea perpetratur, aut cuiuscunq; hominis sit. Nulla enim exceptio est, quicunq; sit qui occidit, siue potens aut diues, siue Dominus aut pater, quandoquidem omni discrimine remoto, hominem occi-

dere

REGINAL  
DE  
RAXIS  
PRO  
EV

N. 7

dere vetitum est hominibus: quicumque sit qui occidit, nec enim vllus homo est tam vilis, & abiectæ conditionis, quin huius præcepti autoritate defendatur, ne ab alijs sine iusta causa valeat occidi.

Aduertendum est quarto, nihil referre quod attinet ad hanc occisionem, quonam modo fiat homicidium. Siue enim quis proprijs manibus, siue ferro, siue lapide, siue laqueo aut veneno, siue etiam imperio, consilio ope, persuasione, aut quavis alia ratione, illius causa sit, in hoc præceptum delinquit iuxta Concil. Colón. in illius expositione & Catechismum iussu Concilij Trident. editum ac D. Anton. 1. part. tit. 14. cap. 4. §. 9. Adde contra hoc præceptum facere, eum etiam qui voluntatem habet alios occidendi: commune est enim præceptis omnibus, vt illorum transgressio congat voluntate operandi, sicut & opere; siue voluntas sit efficax seu propositum operandi, siue complacentia simplex de opere, iuxta documentum 2. traditum in præced. libro 16. cap. 3. Et peculiariter quoad hoc præceptum satis aperte deducitur ex eo, quod Dominus Matthæi 5. explicans ipsum, dixit. Ego autem dico vobis quod omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.

4. Aduertendum est quinto, hoc præceptum non infringi ab eo qui priuat alium vita spirituali, inducendo scilicet ipsum ad aliquod peccatum mortale. Istud enim non est homicidium, quod hic vetatur, vt probe notauit Nauar. in Enchir. cap. 15. num. 1. vers. 2. non ideo tamen negandum est mortaliter delinquere eum qui tale quid faciat, prout patet ex communi doctrina de scandalo dato. Caterum sub nomine occisionis hic vetitæ, accessorie intelligitur quoque iniuste mutilationes, percussiones, verberationes, torturæ, aliaque huiusmodi pertinentia ad damnnum alterius corporale, iuxta Nauar. loco cit. & ad cap. Homicidium, De peniten. dist. 1. num. 2. & D. Anton. in cit. §. 9.

5. Censendi sunt etiam in hoc præceptum delinquere, non ij solum qui sunt in causa vt aborsus sequatur quando foetus iam est animatus animâ rationali (quo casu verum homicidium interuenit, ex Syluest. Homicidium 1. versus principium, & Caietan. in verbo Aborsus, & Couarr. ad Clemen. Si furiosus 2. part. §. 3. numer. 1.) sed etiam quando nondum est animatus: quia impeditur ne animetur: in quo licet non interueniat occisio hominis, interuenit tamen ei affinis voluntas mortaliter peruersa, prout expresserunt Nauarrus in cit. cap. 15. num. 14. & Caiet. in eod. verbo Aborsus. Pro eo; facit cap. Si aliquis, De homicidio; cum dicitur: tenendum vt homicidam eum, qui fecerit vt mulier, non possit concipere vel generare, vt proles non possit nasci. Quando vero foetus animetur, varie quidem authores definiunt: sed tenere possumus ex glossa ad principium distinctionis quintæ, verbo Quadraginta; quod foetus masculinus vt longissimè, incipiat esse animatus 40. die, foemininus vero, 80. Ea enim est sententia (vt annotant Nauar. in eod. nu. 14. & in cap. 27. nu. 22. & Couar. in memorato nu. 1.) recepta communiter: ideoque teneri potest sine temeritate.

6. Aduertendum est sexto, homicidium hic prohibitum peccatum esse suo genere mortale ex communi sententia: quod satis patet: quia est, & contra charitatem, & contra iustitiam. Immo, vt bene aduertit Sotus libro 5. de iust. & iure quest. 10. art. 1. conclus. 1. peccatum est grauius cæteris quæ in proximum committuntur. Quod & augeri potest ex quatuor circumstantijs. Prima est, circumstantia personæ occisæ. Multum enim interest, vt is ille qui occiditur sit pater aut alius sanguine coniunctus, necne: itemque fuerit ne reipub. necessarius, aut priuatis personis: ac demum fuerit vt persona in quam violentas manus inferens incurrit in excommunicationem. Secunda circumstantia est loci, nam occidere aliquem in loco sacro est sacrilegium, in confessione declarandum. Tertia est, circumstantia temporis: non quidem quod referat an die festo, vel profesto quis interficiatur, sed an occisor longo tempore animam occidendi habuerit. Quarta circumstantia, est sociorum: quia is qui alios induxit ad se inuadendum in homicidio, grauius peccauit quam si solus occidisset.

7. Si petas, an delicta alia, quæ diximus ad hoc præceptum pertinere sint mortalia? Respondeo esse ex suo genere: tamen ex leuitate materiæ (quæ non habet locum in homicidio)

posse esse tantum venialia perinde ac possunt ex subreptione, defectuque plenæ deliberationis.

CAP. II.

In quo explicatur an aliquando liceat, & cui liceat malefactorem occidere.

SUMMARIUM.

- 8 Licitum esse publica autoritate malefactorem occidere.
- 9 Quomodo id procedat cum talis cognoscitur moriturus in malo statu.
- 10 Procedit quoad nocentes captos in bello, & quoad malefactores ex quorum maleficio respub. magnum accepit detrimentum.
- 11 Præter publicam autoritatem, & iustam causam, conditiones ad licitam occisionem malefactoris requisitæ.
- 12 Circa ordinem iuris ad propositam occisionem necessarium limitationes notandæ.
- 13 De eo, quod Clerici perhibentur malefactores occidere, etiam autoritate publica.
- 14 Habentes iurisdictionem temporalem sufficientem, non prohibentur constituere iudices qui exercent iudicium sanguinis.
- 15 Quomodo possit conueniri de iniurijs acceptis, non oblatæ quod in malefactorem exercendum sit iudicium sanguinis.
- 16 Peccatum est mortale occidere propria autoritate hominem etiam morte dignum.
- 17 De viro occidente uxorem deprehensam in adulterio.
- 18 Potestas facta cuius, occidendi diffidat, quing. conditiones requirit vt licite mandetur executioni.
- 19 De questione, An licitum sit cuius, occidere tyrannum.
- 20 Mutilare liquem priuata autoritate non licet.
- 21 Nec ita vulnerare, verberare, &c. sine iurisdictione.
- 22 De talis iurisdictionis vsu notanda cum Petro à Nauarr.
- 23 Quas penas ius imponat homicidæ.
- 24 Cause ob quas occidens hominem excusari potest à mortali.



Anc explicationem bipartitam faciemus. In prior parte persequemur eam quoad occisionem factam publica autoritate; & in posteriore quoad factam autoritate priuata.

PRIOR PARS CAPITIS.

In qua explicatio proposita traditur, quoad occisionem factam autoritate publica.

Licitum esse publica autoritate malefactorem occidere, quando delictum tanta pena dignum est (quod præsertim iure ciuili & cõsuetudine patriæ cognoscitur) bonumque commune id postulat, patet: quia sicut se habent membra & partes corporis humani ad totum corpus humanum, ita membra, & partes respub. ad totam rempublicam. Quare sicut cum expedit ad conseruationem & bonum totius corporis humani abscindere membrum putridum, id ipsum licitum est ex natura rei (quandoquidem naturale est vnum membrum exponere ad totum corpus saluandum) ita quando bono communi & illius conseruationi expedit, vt aliqui corrupti moribus omnino abscindantur, morteque afficiantur in iustam poenam: fas similiter est ex natura illius rei cuius sunt quedam membra, puta reipublica: vt à publicis ministris ad id deputatis plectantur rescindanturque. Quæ ratio est D. Thomæ 2. 2. quest. 64. art. 2. Cuius doctrina communiter tenetur cum Caietan. ibid. & in Summula verbo Homicidium, ac cum D. Anton. 2. part. tit. 7. cap. 8. §. 1. versu Quantum ad secundum; Francisco à Vict. in relect. de homicid. num. 11. dicto 7. Soto in 5. de iust. & iure quest. 1. art. 2.

Ex qua consequens est, talem occisionem non esse hoc præcepto vetitam, prout annotant in ciuis. expositione Concil. Colonienfæ & Catechismus iussu Concil. Tridentini editus. Quinimo, vt Sotus in eod. art. sub finem ostendit: quantumuis iudex satis sciat nocentem quem pœnitere nolentem occidit, esse æternis supplicijs addendum, nihilominus licite eum morti secundum leges adiudicat propter bonum communi.